

زمان و مکان

دو عنصر تعیین کننده در تصمیم‌گیری‌های سیاسی

هادی قطبی

نکته مهم در تحلیل‌ها و قضاوت‌های سیاسی، توجه به زمان و مکان است که به اقتضای آن موضوع تغییر می‌کند و در پی آن حکم نیز تغییر می‌یابد. لذا ما علاوه بر شناخت حکم، باید نسبت به موضوعات نیز شناخت کافی داشته باشیم. اگر بخواهیم نمونه‌ای از تاریخ اهل بیت (ع) ارائه دهیم، باید بگوییم هرچند سیره اهل بیت (ع) برای ما حجت است، اما خود آنان نیز در شرایط متفاوت، رفتارهای یکسان ندارند. گاه به حکمیت تن می‌دادند و گاه صلح و یا قیام می‌کردند.

یکی از سوالاتی که همواره در ایام نزدیک انتخابات در ذهن‌ها شکل می‌گیرد، بحث کاندیدای اصلح است که با توجه به موضوع انتخابات که شورای اسلامی شهر و روستا باشد یا نمایندگی شهری کوچک یا شهری بزرگ یا ریاست جمهوری و یا خبرگان رهبری، معیارهای کلی توسط مقام عظمای ولایت تبیین شده و بر اساس آنها میزان صلاحیت و بلکه اصلحیت افراد برای گزینه مورد نظر توسط نخبگان و مبلغان انتخاباتی با توجه به شرایط زمان و مکان، تبیین می‌گردد.

یکی از روش‌های پسندیده در انتخابات برای انتخاب اصلح، مراجعه به کارشناسان و متخصصان متعهد است که شناخت کافی از گفتمان امام و رهبری داشته باشند. در انتخاب خبرگان باید به عالمان و فقیهان مراجعه کرد تا دین‌شناس باتقوا و سیاست‌دان را معرفی کنند؛ اما برای انتخابات شورای شهر و روستا و یا مجلس چنین مراجعه‌ای ضرورت ندارد و چه بسا دیگر افراد، شناخت بهتر و بیشتری داشته باشند. همچنین در انتخابات ریاست جمهوری، ممکن است حتی علما و عامه مردم هم نتوانند معیارها را بر افراد تطبیق دهند؛ از همین رو، به سیاستمداران متعهد و باتقوا مراجعه می‌کنند و آگاهی‌های خود را افزایش می‌دهند یا در نهایت به لیست‌های احزاب اعتماد می‌کنند.

در گذشته دلسوزان انقلاب در دوره های مختلف انتخابات با مراجعه به فقیهان بصیری مانند آیت الله یزدی، آیت الله خوشوقت و آیت الله مصباح یزدی و.... شناخت خود را نسبت به فرد یا جریانی تقویت می کردند. روشن است که این موضع گیری ها، با توجه به شرایط زمانی بوده است و برای همه زمان ها کاربرد یکسانی ندارد. گاهی به حکم اولی به فرد اصلح رأی می دادند و گاه به حکم ثانوی دفع افسد به فاسد مطرح می شد. گاه برای احیای گفتمان اسلام و انقلاب از فرد "اصلح غیر مقبول" حمایت می کردند و گاه با همین هدف از "صالح مقبول" حمایت می کردند و الی آخر... در همه این شرایط آنچه مهم بوده تقویت جریان اسلام و انقلاب بود و اینکه سخنان و رفتار آنان موجب تقویت فرد یا جریان مخالف اسلام و انقلاب نشود.

حقیقت آن است که نمی توان بر اساس سخنان بزرگان عرصه سیاست که به اقتضای زمان و مکان سخن گفته و عمل می کنند، تئوری سازی کرد و برای افراد در شرایط مختلف تکلیف واحدی را ارائه داد. از همین رو لازم است یاران انقلابی با رعایت اصل وحدت و همدلی و اخلاق تبلیغات انتخاباتی، به تکلیف خود عمل نمایند و سخنان عالمان فقیه و بصیر را با توجه به دو عنصر زمان و مکان تحلیل کنند.

بدیهی است اگر موقعیتی مشابه آنچه در گذشته تکرار شده پیش بیاید، سیره و سخن اسلام شناسان بصیر کارآیی خواهد داشت و باید به مقتضای آن عمل کرد.